

De financiële risico's van klimaatverandering voor ondernemingen

Bas Heerma van Voss

5 juli 2022

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Klimaatverandering: drie typen risico's

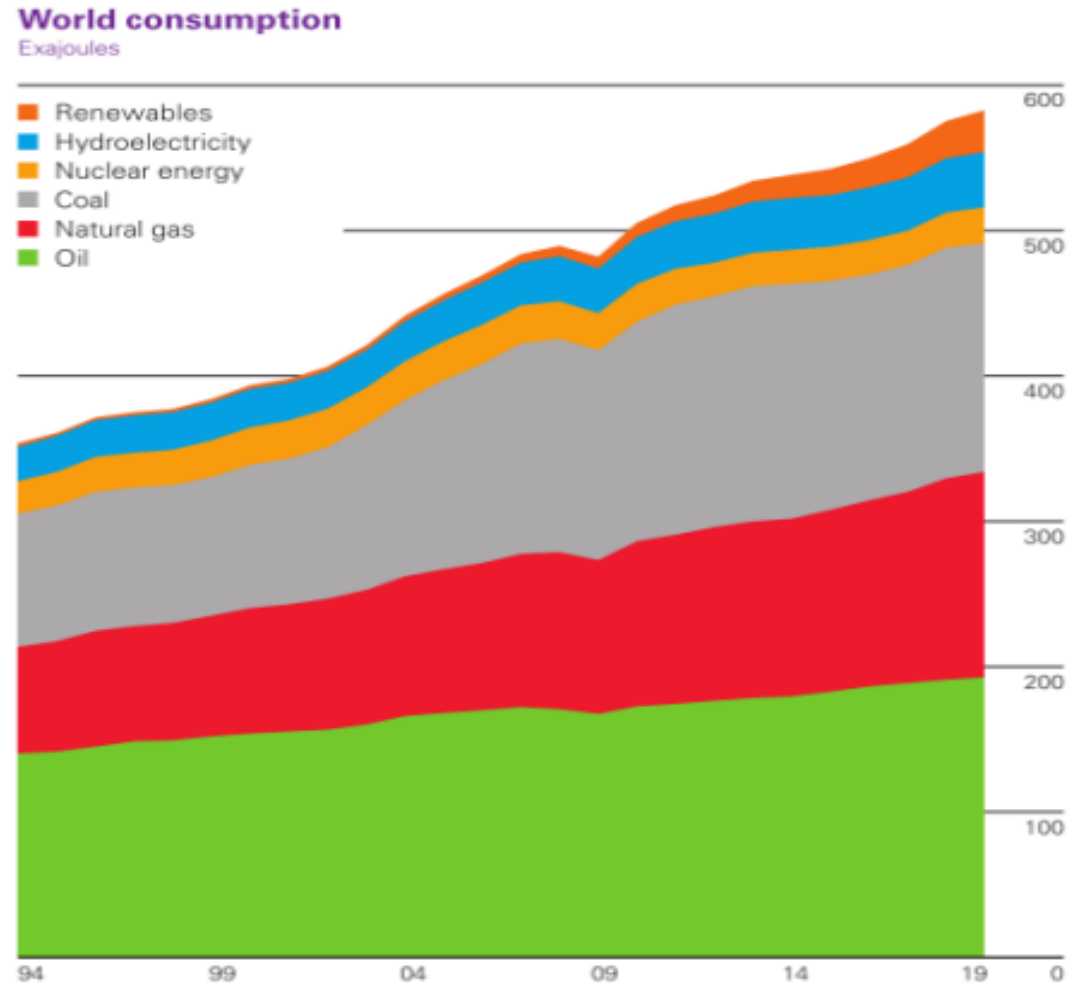
- 1) Fysiek risico: het risico vanuit de zee
- 2) Transitierisico: het risico vanuit de overheid
- 3) Exclusierisico: het risico vanuit de bank

Klimaatverandering: drie typen risico's

- 1) Fysiek risico: het risico vanuit de zee
- 2) Transitierisico: het risico vanuit de overheid
- 3) Exclusierisico: het risico vanuit de bank

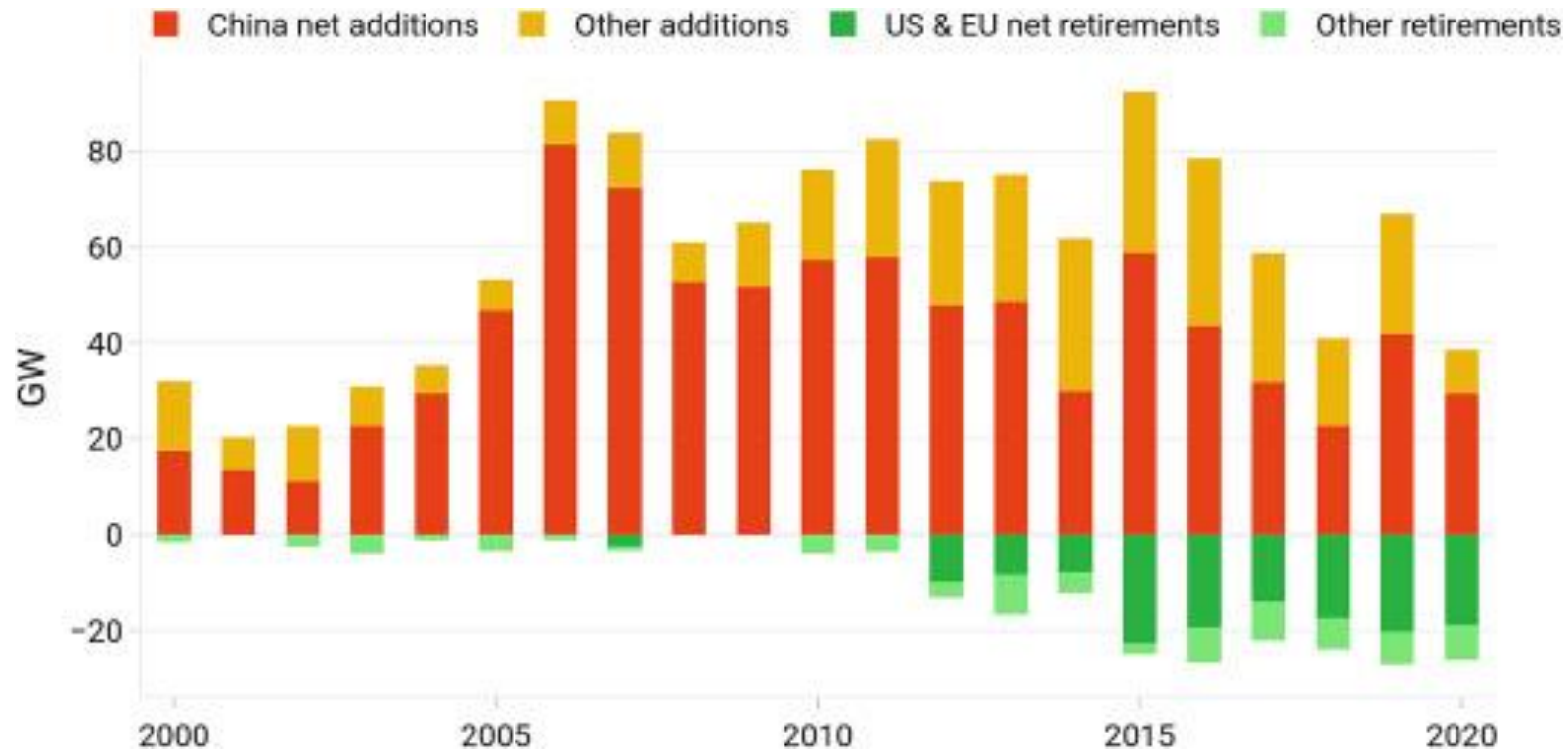
Fysiek risico: we hebben het tij nog niet gekeerd

Source: BP Energy Review 2020

Fysiek risico: we hebben het tij nog niet gekeerd

Coal plants: net additions and retirements

Source: Heerma van Voss & Rafaty, 2022

Fysiek risico: water

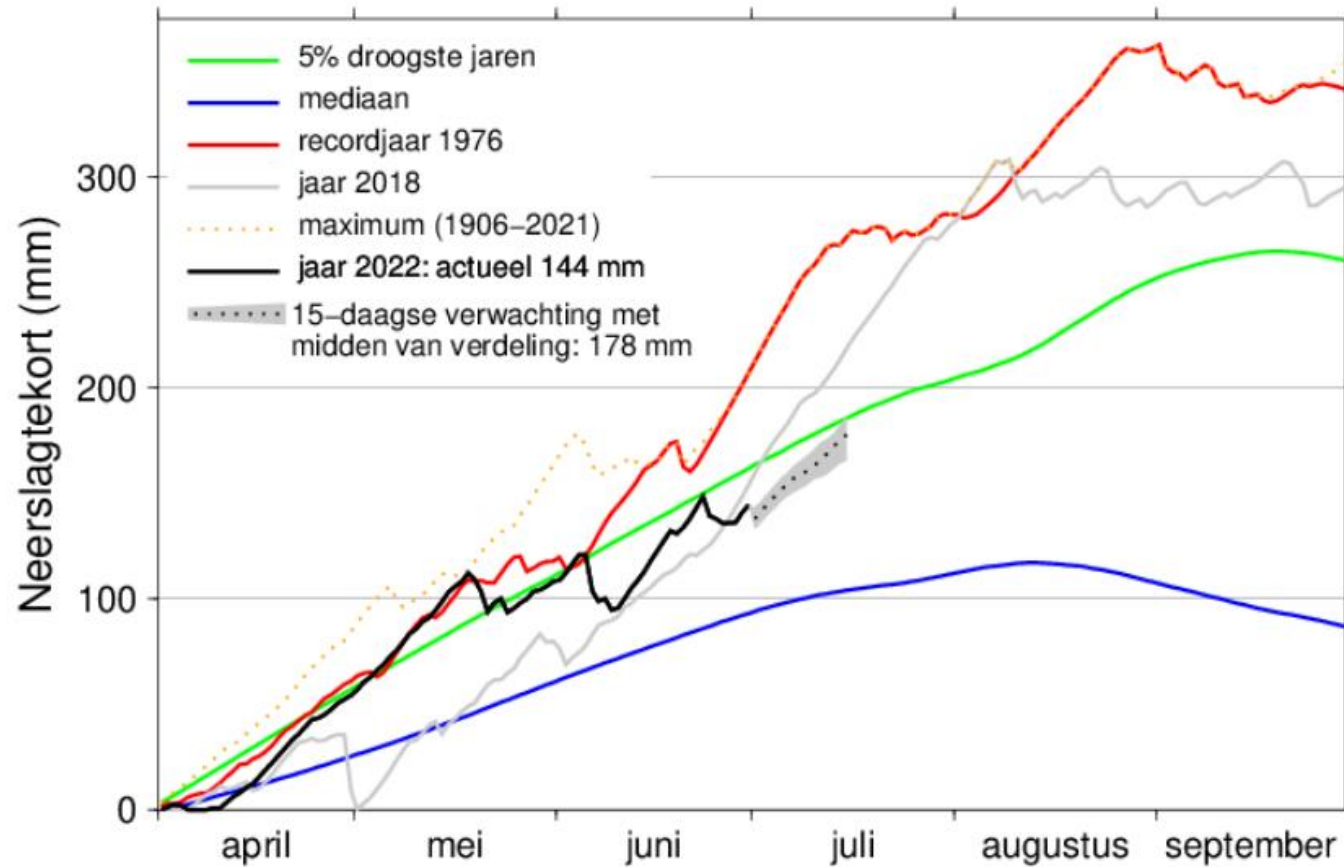

▲ Hagelstenen van flink formaat. Foto ter illustratie. © Weerplaza/ Wouter van Bernebeek.

**Enorme hagelstenen: doemscenario
of moeten we ons echt zorgen
maken? 'Alle ingrediënten zijn
aanwezig'**

Neerslagtekort in Nederland in 2022

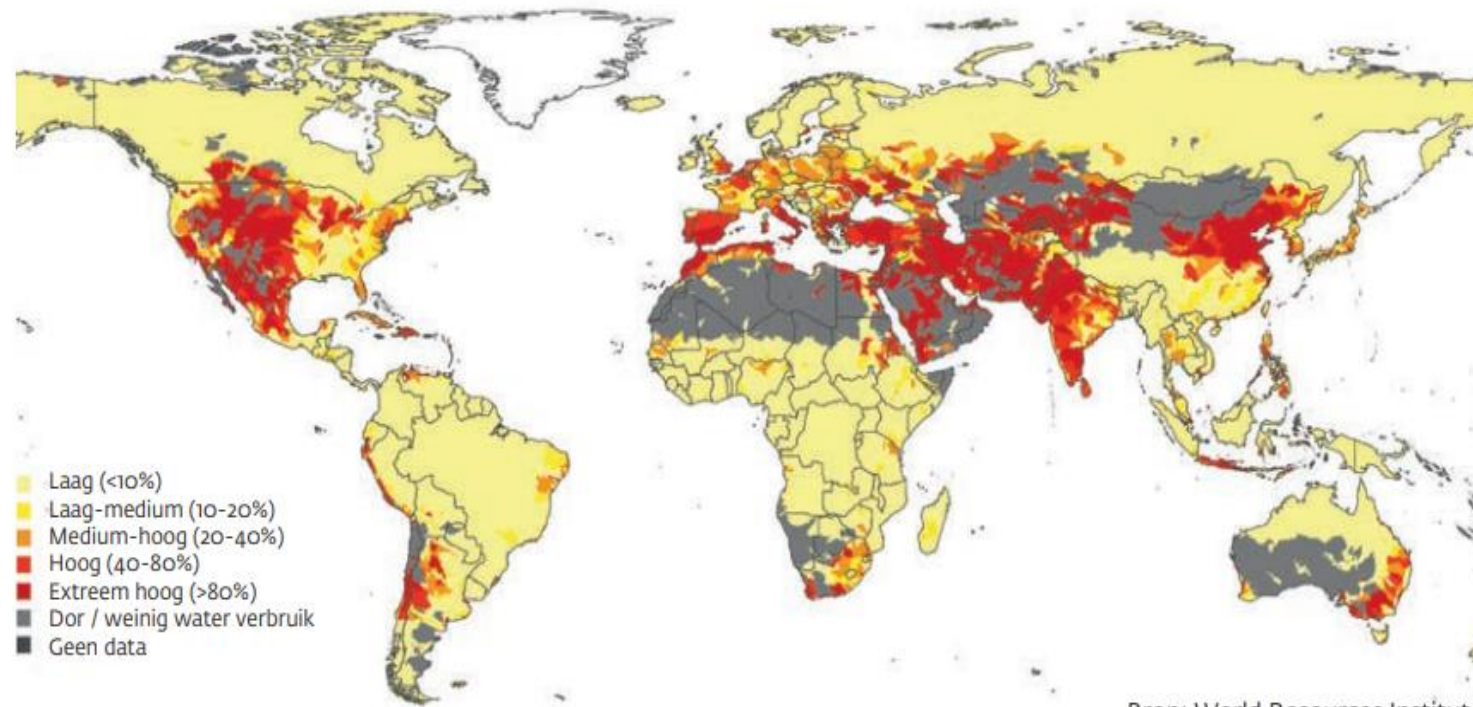
Landelijk gemiddelde over 13 stations

Fysiek risico: waterschaarste wereldwijd

Figuur 6 Verwachte waterschaarste van zoet water in 2040

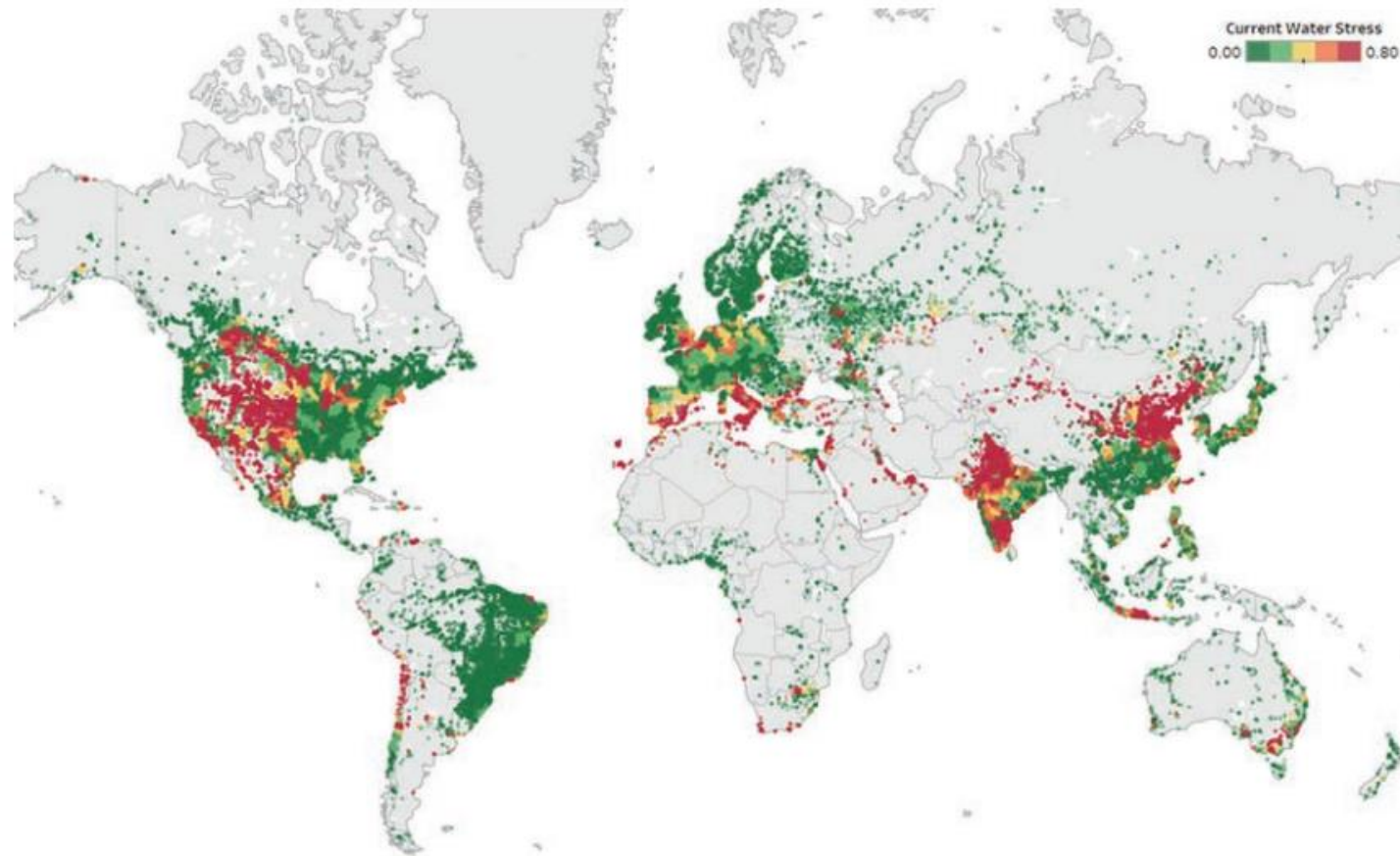

Bron: World Resources Institute.

Waterschaarste is de ratio tussen vraag en aanbod van vers water.

Fysiek risico: Nederlandse financiële instellingen en wereldwijde waterschaarste

Figuur 7 Bedrijfslocaties van beursgenoteerde bedrijven in de aandelenportefeuille van Nederlandse financiële instellingen*

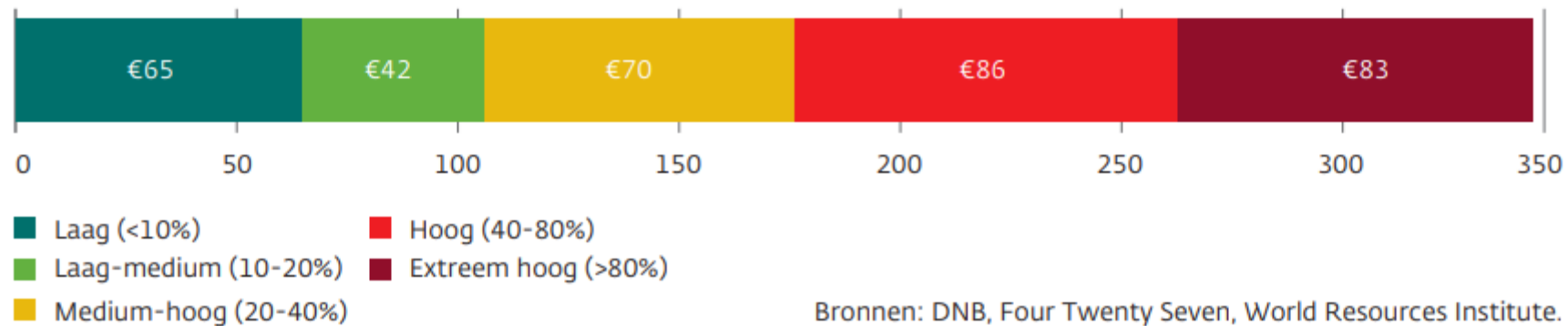
Bronnen: DNB, Four Twenty Seven, World Resources Institute.

* De kleur van de stip geeft het niveau van waterschaarste op de betreffende bedrijfslocatie aan: groen (lage waterschaarste) tot en met rood (extreem hoge waterschaarste).

Fysiek risico: investeringen in gebieden waar waterschaarste verwacht wordt

Figuur 8 Aandelenblootstelling van Nederlandse financiële instellingen aan waterschaarsteniveaus, 2017-IV*

Blootstelling in EUR miljard

* De totale omvang van het aandelenbezit van Nederlandse financiële instellingen is EUR 487 miljard, waarvan voor EUR 346 miljard data beschikbaar is over waterschaarste.

Fysiek risico: grenzen aan de compensatiemaatschappij?

- Wat is privaat verzekeraar?
- Tot waar blijft de overheid instappen als verzekeraar *of last resort*?

Klimaatverandering: drie typen risico's

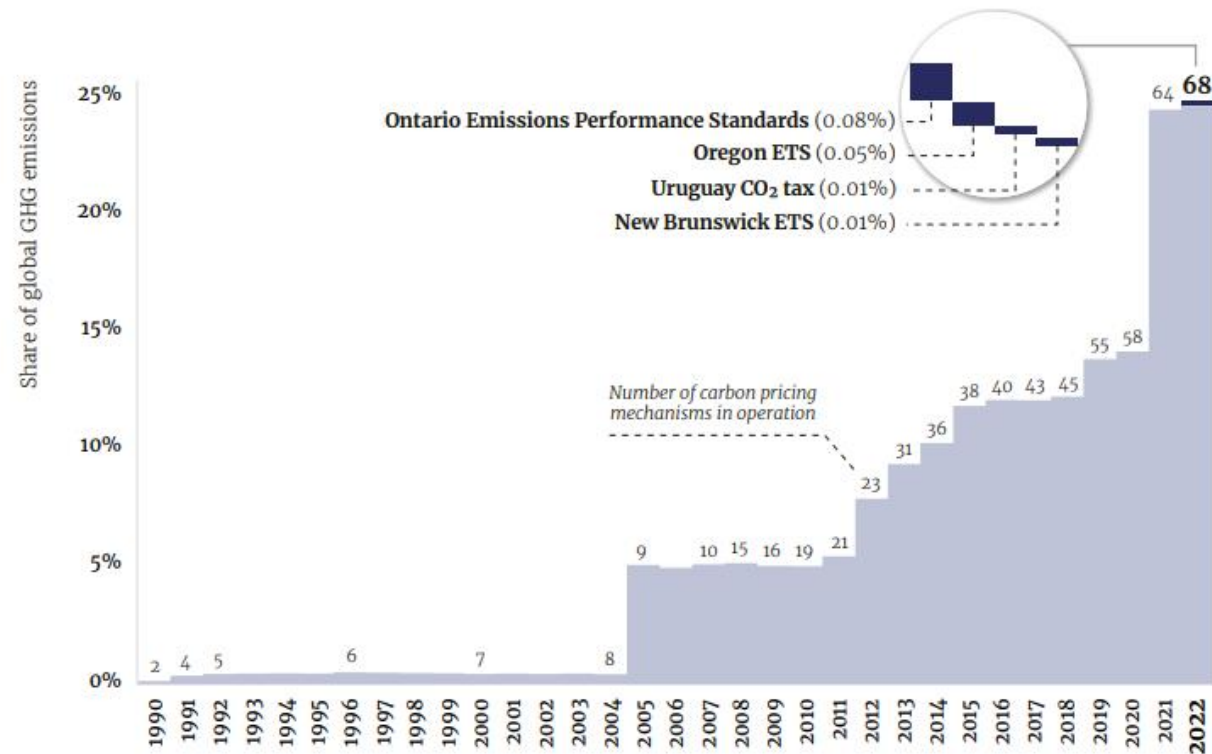
- 1) Fysiek risico: het risico vanuit de zee
- 2) Transitierisico: het risico vanuit de overheid
- 3) Exclusierisico: het risico vanuit de bank

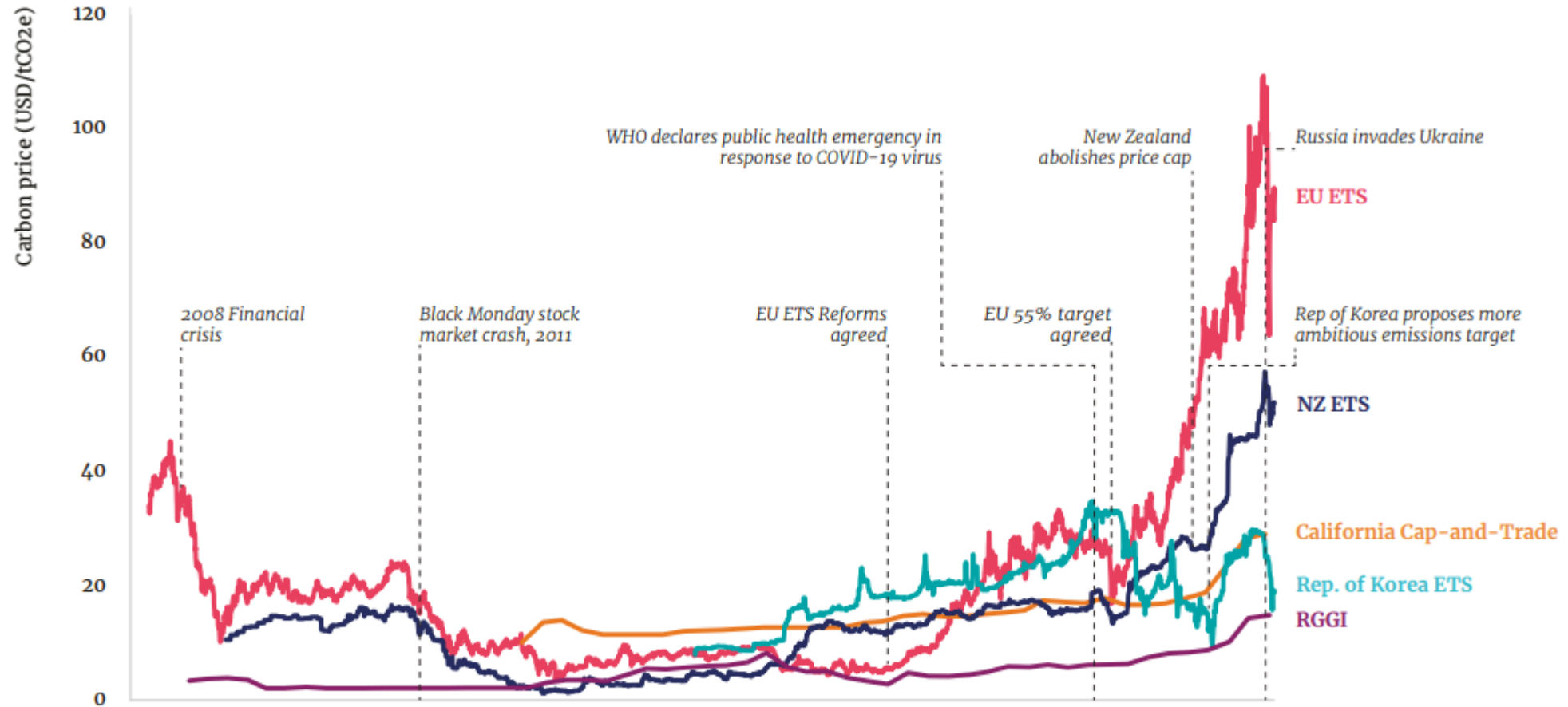
Transitierisico: welk deel van de wereldeconomie gedekt door CO₂-beprijzing?

FIGURE 2

Share of global GHG emissions covered by carbon pricing instruments

Transitierisico: hoogte CO₂-beprijzing

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

[Aanpakwerpen](#) ▾ [Subsidie- en financieringswijzer](#) [Over ons](#) [Contact](#)

Verplichting energielabel C kantoren 2023

Vanaf 2023 is ieder kantoor in Nederland groter dan 100m² verplicht om minimaal energielabel C te hebben. Deze wetgeving is momenteel nog in ontwikkeling. Bekijk de pagina [Energietabel C kantoren](#) voor meer informatie.

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

[Aanpakwerpen](#) ▾ [Subsidie- en financieringswijzer](#) [Over ons](#) [Contact](#)

Energiebesparingsplicht

Over ons

Gepubliceerd op: 21 augustus 2018 | Laatst gecontroleerd op: 17 november 2021

Het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht bedrijven en instellingen om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder uit te voeren. Dit is de energiebesparingsplicht. Deze geldt voor bedrijven en instellingen (Wet

Rijksverheid

[Home](#) > [Actueel](#) > [Nieuws](#) >

Hybride warmtepomp de nieuwe standaard vanaf 2026

Nieuwsbericht | 17-05-2022 | 09:30

Het kabinet kondigt vandaag aan dat vanaf 2026 hybride warmtepompen de standaard worden voor het verwarmen van woningen. Dat betekent dat bij vervanging van de cv-installaties mensen moeten overstappen op een duurzamer alternatief. In veel gevallen is dit

Rijksverheid

> [Nieuws](#) >

Kabinet legt uitstoot kolencentrales fors aan banden

Nieuwsbericht | 22-12-2021 | 09:40

Nederlandse kolencentrales mogen de komende jaren op niet meer dan 35% van hun maximale capaciteit draaien. Dit zorgt op korte termijn voor een forse vermindering van CO₂-uitstoot bij kolencentrales van circa 6-7 megaton. De wetswijziging Verbod op Kolen gaat in per 1 januari 2022 en geldt tot einde 2024. Met deze productiecapaciteit blijft de

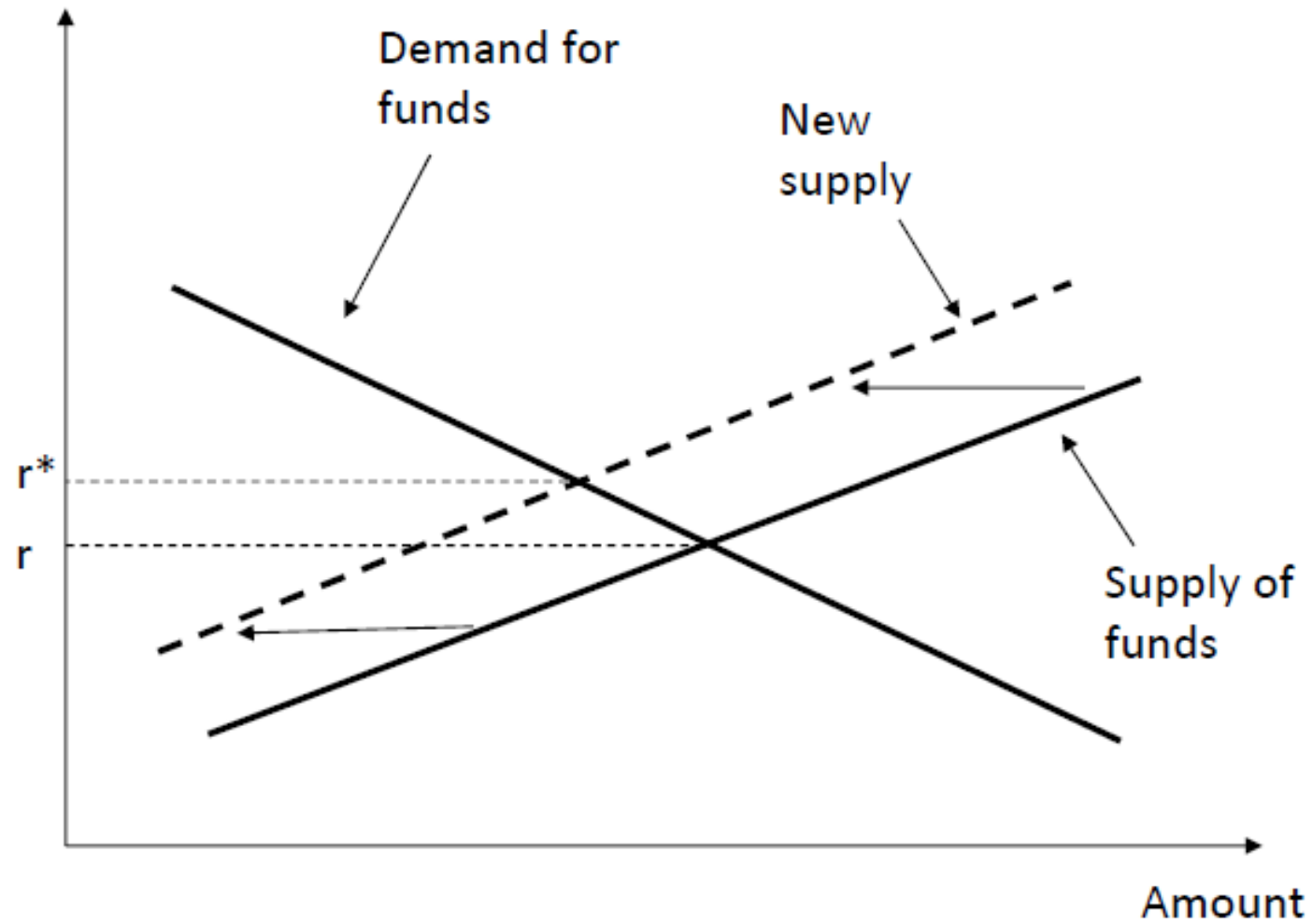
Exclusierisico: het risico vanuit de bank

- 1) Fysiek risico: het risico vanuit de zee
- 2) Transitierisico: het risico vanuit de overheid
- 3) Exclusierisico: het risico vanuit de bank

Exclusierisico: het belang neemt toe

Exclusierisico: hoe werkt het?

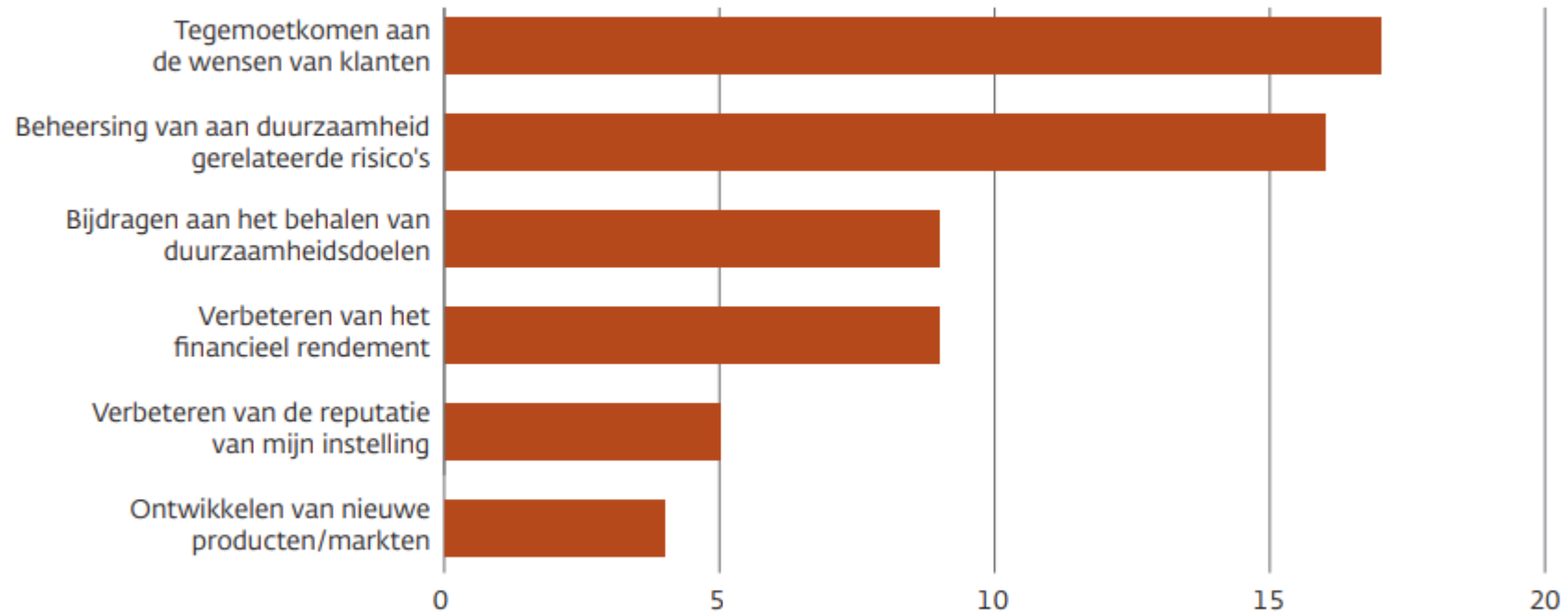

Note: r = required rate of return

Bron: VSNU, 2021

Exclusierisico: waardoor worden financiële instellingen gedreven?

Figuur 2 Drijfveren van financiële instellingen om rekening te houden met duurzaamheid*

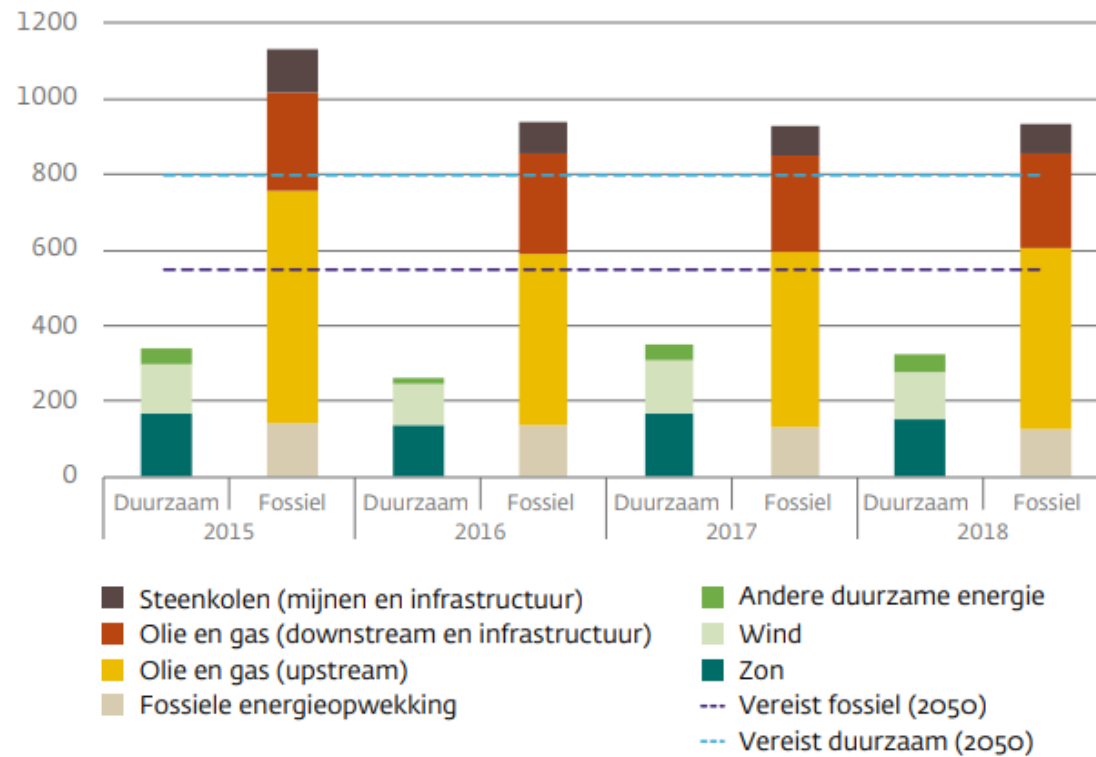
Bron: DNB.

* Het aantal maal dat de drijfveer voorkomt in de top 3 van drijfveren.

Exclusierisico: nog altijd teveel fossiel, te weinig duurzaam voor 2050-doelen

Figuur 6 Jaarlijkse private fossiele energie-investeringen overstijgen duurzame energie-investeringen

Jaarcijfers; USD miljard

Bron: IRENA en CPI, 2020.

Klimaatverandering: drie typen risico's

- 1) Fysiek risico: het risico vanuit de zee
- 2) Transitierisico: het risico vanuit de overheid
  - 1) Juridisch risico...?
  - 2) Maatschappelijk risico...?
- 3) Exclusierisico: het risico vanuit de bank

Dank! Vragen?

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM